

Rośnie przyszła ekspozycja parku edukacyjnego „Branice”

2022-02-13

W magazynie parku edukacyjnego „Branice”, który tymczasowo mieści się przy ulicy Igołomskiej, znajduje się obecnie 56 zinwentaryzowanych eksponatów. Kolekcja będzie się jednak rozrastać: kolejnych 12 przedmiotów już czeka na przeniesienie.

Kraków Nowa Huta Przyszłości SA – organizator skansenu – pozyskał eksponaty jako darowiznę od dotychczasowych właścicieli. Przedmioty posiadają swoje karty ewidencyjne i wpisy do ksiąg (wpływów, magazynowej, inwentarzowej). Podzielone są na trzy kategorie: artystyczno-historyczne, etnograficzne i rolnicze, przy czym te ostatnie stanowią obecnie większość wśród zgromadzonych eksponatów.

Przedmioty pochodzą z przełomu XIX i XX wieku. Datowanie eksponatów rolniczych sięga nawet II poł. XX wieku. Obejmują obszar funkcjonowania grupy etnograficznej Krakowiaków Zachodnich.

Wśród zgromadzonych dotychczas przedmiotów można wyróżnić m.in.:

- kołatkę – instrument muzyczny używany podczas wrzawy rytualnej Wielkiego Tygodnia. Dodatkowo, dzięki wydawanym podczas potrząsania dźwiękom instrument służył do płoszenia zwierzyny i do dziecięcej zabawy
- drewnianą szuflę do zboża, z głęboką niecką, powszechnie używaną do pracy w gospodarstwie
- wóz drabiniasty – typu wasąg z przestrzenią pomiędzy szczeblami wyplataną kosznicą, używany przez jednego z gospodarzy w Zesławicach
- kredens mieszczański, wykonany z drewna dębowego. Mebel skrzyniowy, dwukondygnacyjny, przeznaczony do przechowywania naczyń. Na jego dolnej części spoczywa nastawa - oszklona po bokach z eliptycznym lustrem pośrodku
- liczne orczyki konne, służące do mocowania maszyn rolniczych
- prasę do sera powszechnie używaną w ubiegłym stuleciu do wyciskania twarogu. W niektórych gospodarstwach jest ona stosowana do dziś
- wrota od nieistniejącej już stodoły z początku XX w. z wyrzeźbioną rozetą
- drewniane ule i beczkę na kiszoną kapustę
- gipsową figurę sakralną, polichromowaną z Matką Boską Różańcową stojącą na postumencie usłanym płótnem i różami. Prawdopodobnie warsztatu częstochowskiego rzemieślnika - Stanisława Kazikowskiego
- chomąta skórzane, w tym jedno z blaszką określającą właściciela i adres
- toczaka – narzędzie służące do ostrzenia noży, z kamieniem opartym na konstrukcji drewnianej
- wialnię drewnianą służącą do wstępnego oczyszczenia młóconego ziarna, oddzielającą zanieczyszczenia grube (kłosy, zgoniny) i lekkie (plewy)
- drobne ręczne narzędzia wykorzystywane w podkrakowskich gospodarstwach wiejskich w XIX i XX w.

Przedmioty te zostają poddawane konserwacji i działaniom renowacyjnym. Cierpliwie czekają, by móc zostać zaprezentowane pierwszym odwiedzającym park edukacyjny „Branice”.

Ta kolekcja dopiero powstaje, równoległe do działań związanych inwestycją w infrastrukturę skansenu i z przygotowaniem do przeniesienia oraz rekonstrukcji pierwszych zabytkowych chałup i zabudowań gospodarczych. Do organizatorów wciąż zgłaszają się kolejne osoby, które chcą dokonać darowizny na rzecz skansenu. Wszystkie zgłoszenia są na bieżąco analizowane.

Apel do mieszkańców:

Na koniec apel – jeśli posiadają Państwo przedmioty codziennego użytku (w tym: literaturę, wytwory sztuki ludowej, meble itp.), narzędzia rolnicze czy inne wyposażenie i przedmioty mogące stanowić ekspozycję powstającego skansenu i chcielibyście je Państwo przekazać – prosimy o bezpośredni kontakt z pracownikami Kraków Nowa Huta Przyszłości SA, pod adresem: biuro@knhp.com.pl.

Bardzo bogatą kolekcję zabytkowych narzędzi i przedmiotów można także odnaleźć w Nowohuckim Centrum Kultury. Tam, w tzw. chałupie „U Szpinaka”, wśród ogromnej liczby narzędzi używanych w gospodarstwach domowych, makatek, zbiorów dotyczących kulinariów, historii Nowej Huty i folklorystyki, organizowane były (obecnie wstrzymane) warsztaty prowadzone metodą zabawową.